

Voorwoord van de voorzitter

Beste leden,

We hebben ons 10 jarig jubileum achter de rug. De ter gelegenheid hiervan geplande activiteiten zijn alle goed geslaagd: de jubileumkrant (oplage 200.000! en ook in delen van Den Haag verspreid), de fotowedstrijd, de avond voor de vrijwilligers en de scheurkalender voor 2020. De laatste kun je nu bestellen, zie verderop in deze nieuwsbrief. Wel doen want het wordt zeker een *collectors item*.

Dank aan alle vrijwilligers die deze extra inspanning hebben geleverd.

Op 10 september jl. presenteerde minister Eric Wiebes het nieuwe Vaststellingsbesluit voor het gasjaar 2019-2020. Hierin meldde hij dat - althans volgens de HRA methodiek van de NAM - er in dit jaar nog maar 429 huizen niet aan de veiligheidsnorm voldoen. Dit staat in schril contrast met de uitkomsten van een onlangs door de NCG gehouden onderzoek onder 127 huizen in batch 1581 die volgens de HRA methodiek veilig zouden zijn. Hieruit bleek dat alle huizen nog niet voldoen aan de veiligheidsnorm en versterkt moeten worden. De resultaten van dit onderzoek zijn nog steeds niet openbaar.

Al bijna 2 jaar baseert de minister zich op deze HRA methodiek terwijl vanaf het begin duidelijk was dat er veel aan deze techniek schortte. Wij werden hierover al op 14 maart 2018 door Hans Alders geïnformeerd.

Net als voor ons is het ook voor de gemeentes duidelijk geworden dat elk huis moet worden geïnspecteerd. En dat zal waarschijnlijk ook gaan gebeuren. Waarom de minister zo halsstarrig vasthoudt aan de HRA methodiek? Het was het fundament onder zijn draai in de versterkings-aanpak, dus kan hij moeilijk erkennen dat de methodiek niet klopt. Bovendien is het zeer aan-nemelijk dat in de *deal* die EZK met de NAM heeft gesloten over de versterking door de NAM als voorwaarde is gesteld dat de HRA methodiek het vertrekpunt moet zijn.

Jelle van der Knoop

voorzitter Groninger Bodem Beweging

Inhoud

Versterking: [Lees meer](#)

Schade: [Lees meer](#)

Mijnbouw: [Lees meer](#)

Zojuist verschenen: [Lees meer](#)

GBB: [Lees meer](#)

Op de agenda: [Lees meer](#)

Colofon: [Lees meer](#)

Versterking

Centrum Veilig Wonen

Het CVW (Centrum Veilig Wonen) wordt per 1 januari 2020 opgeheven, zoals bekend. Destijds, bij de oprichting, 1 januari 2015, hadden de NAM en CVW een 5-jaarscontract gesloten. Dat loopt nu af, en wordt niet verlengd. Het CVW handelde van 5 januari 2015 tot 31 maart 2017, 12.00 uur de schademeldingen af. Daarna was het enkel nog bezig met de versterkingsoperatie, in opdracht van de NCG. In de maanden november en december gaan waarschijnlijk zo'n 150 medewerkers van het CVW over naar de NCG.

Batch 1581

De batch 1581 bestaat uit 1422 adressen die geïnspecteerd zijn in 2017. Deze woningen zijn vervolgens doorgerekend tegen de NPR 9998: 2015 (de toenmalige norm), en op grond van die beoordeling werd een versterkingsadvies opgesteld. Van de 1422 adressen in de batch 1581 zijn er 52 met een verhoogd risico (volgens de HRA van

de NAM), en 153 met een licht verhoogd risico (volgens de HRA). Op deze adressen wordt het versterkingsadvies gewoon uitgevoerd.

De eigenaren van de andere panden (die dus normaal risico hebben, volgens de HRA) krijgen de mogelijkheid tot herbeoordeling van het versterkingsadvies tegen de nieuwe norm, NPR 9998: 2018.

De NCG heeft een onderzoek (een 'pilot') uitgevoerd bij 127 van deze panden. In de pilot zijn deze 127 panden herbeoordeeld tegen de nieuwe norm. De precieze uitkomsten worden weldra publiek gemaakt, maar bekend is al dat praktisch elk pand bijna net zo intensief versterkt moet worden.

De verwachting is dat de NCG rond 26 november bekend zal maken hoe verder gegaan wordt met batch 1581. De huizenbezitters van deze batch zullen dan ook een brief thuis ontvangen.

Definitief failliet van het Mijnraadadvies

Uit dit onderzoek van de NCG blijkt zonneklaar dat veel woningen die door de HRA-methodiek van de NAM veilig zijn verklaard, alsnog versterkt moeten worden. Het Mijnraadadvies waarop het beleid van minister Eric Wiebes is gebaseerd, heeft echter juist deze HRA-methodiek als grondslag. De resultaten van het onderzoek betekenen het failliet van het Mijnraadadvies. De GBB heeft hierover op 9 november een persbericht uitgebracht.

Zie: <https://www.groninger-bodem-beweging.nl/wp-content/uploads/2019/11/Persbericht-onderzoek-batch-3.pdf>

Versterkingsoperatie

De versterkingsoperatie is, zoals bekend, volledig spaak gelopen sinds Eric Wiebes in maart 2018 op de pauzeknop drukte. Naarstig wordt naar versnelling gezocht. Met een paar projecten wordt nu toch geprobeerd het beeld te schetsen dat er schot in komt.

Krewerd

Al sinds 2017 pleiten de inwoners van Krewerd voor een integrale aanpak van hun dorp, met hulp van architect Fons Verheijen. De NCG heeft nu akkoord gegeven. Het betekent dat de architect, NCG en eigenaar/bewoner per pand gaan kijken hoe de versterking het best vormgegeven kan worden. Het gaat om 40 huizen. Er wordt op gerekend dat de transformatie over drie jaar klaar is.

Koploper: krimpjes

In Groningen staan veel vrijstaande arbeidershuisjes uit de periode 1890 tot 1940. Ze hebben een verspringing in een of beide zijgevels, de zogenaamde 'krimp', en worden daarom krimpjes genoemd. Met het project 'Koploper' gaat de NCG nu 60 van deze krimpjes via één ingebieursbureau (VIA) versterken. Als blijkt dat de versterkingsmaatregelen van deze 60 ongeveer gelijk zijn, kunnen met deze aanpak daarna – zonder veel nader onderzoek per pand – alle krimpjes in het gaswinningsgebied worden versterkt.

Wet versterking Groningen

Met een aanpassing van de Tijdelijke Wet Groningen (TWG) wil de overheid ook de versterking gaan regelen. Eerdere versies van conceptteksten van deze Wet versterking Groningen zijn de afgelopen maanden meermalen besproken door juristen van EZK en BZK met Groningse maatschappelijke overheden en overheden. Helaas heeft dat niet tot doelgerichte bezinning bij de juristen van de ministeries geleid.

De conceptwettekst is van 6 tot 20 november "in consultatie" geweest.

Zie: <https://www.internetconsultatie.nl/wetsvoorstelversterking>

Gedurende deze tijd kon er gereageerd worden. Ook de GBB heeft gereageerd.

De conclusie van de GBB is glashelder:

Deze wet voldoet in de huidige vorm zelfs niet aan basiseisen om tot enige versnelling van een adequate versterkingsoperatie te komen, integendeel: het zal juist leiden tot toenemende vertraging en toenemende onduidelijkheid. Snelheid en duidelijkheid voor de bewoners zijn daarentegen urgent! De GBB wijst daarom de wet in deze vorm af.

Zie hier de volledige reactie van de GBB:

<https://www.internetconsultatie.nl/wetsvoorstelversterking/reactie/9d7a1cf1-56c5-4956-abe0-3d561de5bc4f>

Schade

IMG

Zoals eerder gemeld wordt er met de Tijdelijke Wet Groningen (TWG) een Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG) opgericht. De huidige TCMG gaat dan op in het IMG. De IMG gaat *alle* schadesoorten afhandelen: behalve de fysieke schade die de TCMG nu afhandelt, ook de waardedaling van woningen (de waardedalingsregeling), immateriële schade en vermogensschade. Deze wet doorloopt nu het besluitvormingsproces met Tweede en Eerste Kamer. Naar verwachting komt het IMG er niet eerder dan 1 april 2020.

Waardedalingsregeling

Minister Eric Wiebes heeft het nadere advies over de waardedalingsregeling meegestuurd met de brief van 14 november naar de Tweede Kamer, zie bijlage 3, <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2019/11/14/verzamelbrief-groningen>
Het IMG gaat straks de waardedalingsregeling uitvoeren.

Immateriële schade

Ook hiervoor is een adviescommissie actief. Inwoners en de GBB hebben met deze commissie op 6 november hun concept besproken. Het advies wordt in december verwacht. Het IMG gaat straks ook de immateriële schade vergoeden.

Oude gevallen

Zoals bekend zijn op 31 maart 2017, 12.00 uur de NAM en het CVW gestopt met de schadeafhandeling. Eric Wiebes en René Paas hebben in het voorjaar van 2018, in een onderonsje met de NAM, zonder overleg met de GBB of wie dan ook, afgesproken dat de NAM de openstaande zaken zou afwikkelen. De op dat moment openstaande 6.199 'oude gevallen' hebben in juli 2018 van de NAM een 'ultiem, royaal' bod kregen. Degenen die het daar niet mee eens waren, konden - tot 1 september 2018 - hun geschil nog aanmelden bij de Arbitrer Bodembeweging. De arbiter is hier nu nog steeds mee bezig. Er zijn ook nog enkele tientallen zaken waar een civiele procedure loopt. De verwachting is dat ultimo 2019 zo'n 200 gevallen niet volledig zijn afgewikkeld.

Onderzoek Tweede Kamer

De Tweede Kamer heeft onderzoek laten uitvoeren naar de ervaringen met het ultieme, royale bod van de NAM. De conclusie is dat veel respondenten het aanbod eigenlijk onvoldoende vonden, maar het toch hebben geaccepteerd, omdat ze het proces wilden afsluiten en geen ander reëel alternatief zagen. Vooral het jarenlang al lopende proces willen afsluiten en er niet langer tijd en energie in willen steken heeft een rol gespeeld. Het gemiddelde rapportcijfer van de respondenten voor het finale bod van de NAM is een 5.

Zie het nieuwsbericht op de site van de GBB:

<https://www.groninger-bodem-beweging.nl/nieuws/afhandeling-oude-schades-door-nam-gewaardeerd-met-een-5/>

En hier is het volledige onderzoeksrapport van AHA! te downloaden:

<https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2019D43216&did=2019D43216>

Arbitercafé

Het arbitercafé is een initiatief van mensen die hun dossier aan de arbiter hebben voorgelegd. In de jubileumkrant van de GBB is dit beschreven. Sommigen van hen hebben een uitspraak, sommigen wachten nog op een uitspraak of op uitbetaling. Het arbitercafé wil een duidelijk overzicht krijgen van de afhandeling van de 'oude schades' door de arbiter en de opvolging van de uitspraken door de NAM. Daarvoor is een enquête opgesteld. De enquête invullen kan volledig anoniem maar kost redelijk wat tijd, ongeveer 30 minuten.

Belangrijk is om alleen mee te doen aan de enquête als voldaan wordt aan **ALLE** volgende kenmerken:

- een schademelding vóór 31 maart 2017
- tussen 19 maart 2018 en 1 juli 2018 kwam een schriftelijk aanbod van de NAM binnen

- dat aanbod is niet geaccepteerd
- de arbiter was of is ingeschakeld

Hier staat de enquête:

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSeSUJU8KDawG5XbHTswLF8GH2q_Qu8BR8kxDxzAExfrmsMNCg/viewform

Subsidieregeling "Ondersteuning Arbitrprocedure 2019"

Op dit moment lopen bij de arbiter nog enkele honderden zaken. Voor eigenaren wier zaak bij de arbiter loopt is per 11 september een subsidieregeling beschikbaar gekomen. Daarbij kan de eigenaar tot maximaal € 1.900 ontvangen voor inhuur van juridische of bouwkundige expertise. Er is in totaal 2 ton beschikbaar.

Zie: <https://www.provinciegroningen.nl/subsidies/gaswinning/ondersteuning-arbitrprocedure-2019/>

Mijnbouw

NAM

Sluiting putten NAM

De NAM is begonnen met het sluiten van putten. Als eerste is de locatie Ten Post aan de beurt, volgend jaar 't Zandt, daarna volgen de andere putten van het cluster Loppersum. Daar ligt de gaswinning immers al stil. Het hele traject duurt vele jaren, en staat onder toezicht van het SodM (Staatstoezicht op de Mijnen).

Het Franse bedrijf Meuva gaat de bovengrondse installatie verwijderen. Het verwijderen van de ondergrondse installatie gebeurt later.

Bij het sluiting van een put wordt in de buis naar beneden op twee plaatsen beton gestort: onderin, ter hoogte van de afsluitende gesteentelaag op 2500 meter diepte (een enkele honderden meters dikke cementplug), en bovenin, ten minste de bovenste 50 meter. Er wordt daarna nog enige tijd gemonitord of de afsluiting volledig is. Dit proces is onomkeerbaar. Een buis waarin beton gestort is kan niet weer geopend worden.

Ook de ondergrondse leidingen worden verwijderd, op een paar uitzonderingen na. Zo worden de leidingen die ook een functie hebben in het landelijke gastransportnetwerk van GTS aan die organisatie overgedragen.

Opheffen gebouwensensoren NAM

In ongeveer 350 gebouwen in het gebied staan TNO sensoren. Deze zijn geplaatst in opdracht van de NAM, al vanaf 2014. Doel was meer inzicht te krijgen op de effecten van aardbevingen op gebouwen. Uiteindelijk zijn 10 bevingen met een kracht boven 2.5 hiermee onderzocht. Dat onderzoek is nu afgerond. Voortzetting van de meting dient geen doel meer voor de NAM. Andere partijen, zoals het KNMI dat eigen meetinstrumenten heeft, hebben de NAM laten weten geen belangstelling te hebben om het meetnetwerk over te nemen.

De NAM heeft de gebouweigenaren laten weten dat de sensoren weldra verwijderd zullen worden.

Stedum-2 project

Wat NAM nog wel doet is een put boren bij de locatie Stedum (niet ver van Westeremden). In de bestaande put (Stedum-1) zijn daar de afgelopen jaren zogenaamde diepe geofoons geplaatst. De NAM heeft nu heel veel kennis over de diepe ondergrond, 3 kilometer diep (via o.m. deze geofoons), en over de ondiepe ondergrond (o.m. door onderzoek van Deltares). Het gebied ertussen is redelijk onbekend. Op 1800 meter diepte begint de zoutlaag die het gasveld afdekt. Het gaat vooral over het deel tussen 800 en 1800 meter diep. Daar wil NAM met Stedum-2 meer over te weten komen. De boring geschiedt met een zogenaamde 'Light Land Rig', een lichte boortoren, die ook bij Zeerijp is gebruikt.

Vaststellingsbesluit gaswinning Groningenveld 2019-2020

Minister Eric Wiebes heeft op 14 september het definitieve Vaststellingsbesluit gepubliceerd voor de gaswinning van het gasjaar 2019-2020 (1 oktober 2019 - 1 oktober 2020). Het is uitgebreid in het nieuws geweest. Er wordt in het gasjaar 2019-2020 in een normaal jaar 11,8 miljard kuub gewonnen. En in het begeleidend schrijven wordt uitgelegd dat de gaswinning eerder stopt, waarschijnlijk in 2022, als de stikstoffabriek in Zuidbroek in bedrijf wordt genomen. Al blijven een aantal putten nog wat langer open, om in geval van extreem koude winters bij te kunnen springen.

Geen beroep overheden

De provincie, de gemeenten en de Veiligheidsregio gaan niet ze in beroep. Ze geven aan dat een beroepsprocedure niet zal leiden tot een lagere gaswinning of tot een versnelling van de versterkingsoperatie en schadeafhandeling. In plaats daarvan hebben de gezamenlijke overheden op 29 oktober een brief aan de ministers Eric Wiebes (EZK) en Kasja Ollongren (BZK) geschreven. Lees hier het persbericht:

<https://www.provinciegroningen.nl/actueel/nieuwsartikel/groningen-stuurt-ministers-brief-over-versterking-en-schadeafhandeling/>

Wel beroep GBB

De GBB is uiteraard wel in beroep gegaan. Ten principale omdat in het besluit de gaswinning wordt voorgezet, waardoor Groningers in levensgevaar blijven verkeren. Door de versterkingsoperatie geeft de overheid ook aan dat dit levensgevaar reëel is. Met het besluit om toch te blijven winnen laat de minister nog steeds leveringszekerheid voorgaan boven veiligheid.

Bovendien gaat het vaststellingsbesluit slechts over het gasjaar 2019-2020.

Het stoppen in 2022 is slechts een voornemen, geen besluit. Een voornemen geeft de Groningers geen enkele garantie. Er kan een nieuw kabinet komen, dat andere afwegingen gaat maken. Gaswinning levert immers geld op, en er de komende jaren veel geld nodig voor het milieu, voor de zorg, de boeren, bouwers, onderwijzers, politieagenten en zo verder...

De tekst van het beroep van de GBB wordt binnenkort op de website van de GBB geplaatst.

Pohang City

Op 20 november werd de GBB bezocht door een team uit Pohang City, een stad met een half miljoen inwoners in Zuid Korea. Op 15 november 2017 werd deze stad getroffen door een zware aardbeving van 5.5. De beving had 135 gewonden en 57.000 beschadigde gebouwen tot gevolg. De directe fysieke gebouwschade wordt geschat op minstens 60 miljoen euro, de totale schade op ruim 300 miljoen.

Korea kent vrij veel natuurlijke aardbevingen. Vandaar dat het een land is waar burgers zich kunnen verzekeren tegen aardbevingen. De huizenbezitters met schade hadden dan ook hun verzekering aangesproken. Na onderzoek bleek echter dat de aardbeving 'geïnduceerd' was, dus niet van natuurlijke oorsprong. De boosdoener bleek het Geothermie project (EGS), vlak bij de stad. Bij het inbrengen van een grote watervoorraad op 4 kilometer diepte, en het weer terugpompen naar de oppervlakte, bleek een tot dat moment onbekende breuklijn in de ondergrond 'geraakt' te zijn. Met de zware aardbeving als gevolg.

Toen duidelijk werd dat het niet om een natuurlijke aardbeving ging zijn verzekeraars gestopt met uitbetalen, en vroegen uitbetaalde betalingen terug. Inmiddels hebben 40.000 inwoners een

vordering ingediend bij de firma van het Geothermie-project. Maar die firma heeft geen geld...

Het team uit Pohang City ziet overeenkomsten met de Groningse situatie en kwam dan ook om zich te informeren over hoe hier de problemen zijn aangepakt. Met meerdere partijen is tijdens het meerdaags bezoek gesproken, ook met de NAM. Het lijkt nu vooral een probleem van burgers die hun schade niet vergoed krijgen, en naar de overheid kijken voor hulp. In die richting zochten de Koreanen dan ook naar oplossingen zoals de GBB die uitgedacht had voor de Nederlandse problematiek. Van de idee om een 'support centre' op te richten, zoals Stut-en-Steun - om de inwoners bij te staan - leek het team gecharmeerd te zijn.

Zie: <https://www.groninger-bodem-beweging.nl/nieuws/delegatie-uit-zuid-korea-op-bezoek-bij-gbb/>

Tweede Kamer

De vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat sprak op 6 november met de NAM. Namens de NAM waren aanwezig directeur Johan Atema en Thijs Jurgens, directeur aardbevingen. Aanleiding was een nieuwsbericht van RTV Noord van 25 september dat de NAM in een overleg op 2 augustus 2018 bedreigd had de kraan dicht te draaien. RTV Noord had het verslag van die bijeenkomst in handen gekregen. Zie:

<https://www.rtvnoord.nl/nieuws/213795/Geheim-document-NAM-dreigde-Nederland-in-de-kou-te-zetten>

Twee uitkomsten van het gesprek met de vaste commissie waren opmerkelijk. Allereerst de hautaine opstelling van directeur Johan Atema, die fel uithaalde naar iedereen die iets negatiefs over de NAM meende te kunnen zeggen, inclusief Tweede Kamerleden. Zijn medewerkers zouden daardoor onheus bejegend worden. Wat opviel bij hem was het totale gebrek aan empathie voor de schade en het leed van slachtoffers van de activiteiten van de NAM.

Het tweede was de mededeling dat het bewuste gesprek tussen NAM-top en EZK-top helemaal niet genotuleerd was. Het moest gezien worden in een hele reeks gesprekken, daar werden nooit notulen van gemaakt, aldus de NAM directeuren!

Zojuist verschenen

Onafhankelijk Raadsman

De onafhankelijk Raadsman heeft weer zijn halfjaarverslag gepubliceerd. Leendert Klaassen concludeert daarin: "De gaswinningsproblematiek in Groningen blijft actueel en acuut.

Veel mensen wachten al lange tijd op een veilig en gerepareerd huis. In het kerngebied is bovendien geregeld sprake van een samenloop van schade en versterking. Eigenlijk zou dat tegelijk moeten worden opgepakt, maar dat gebeurt nu vaak niet. Dat moet anders."

Hij wijst ook op de vertraging die ontstaan is door de nieuwe versterkingsaanpak

"Het afgelopen jaar is veel veranderd in de versterkingsaanpak. Tenminste, op papier. Nogal wat verantwoordelijkheden zijn van de ene naar de andere partij gegaan. In de praktijk ziet het er naar uit dat daardoor juist nieuwe vertraging is ontstaan. Inmiddels wordt steeds duidelijker dat de ambities voor 2019 niet worden gehaald. Daarom moet nu alles op alles worden gezet om de machine weer aan de praat te krijgen", meent Leendert Klaassen.

Daarnaast lijkt de communicatie richting inwoners onvoldoende duidelijk te zijn.

Leendert Klaassen: "Het regionale plan van aanpak van de NCG heeft als titel 'Veiligheid voorop en de bewoner centraal'. In de praktijk merken veel inwoners daar alleen te weinig van.

De focus lijkt vooral te liggen op de interne processen en organisatie. En niet op wat de individuele inwoner wil weten of nodig heeft. Ik roep de betrokken partijen daarom op de inwoner nu echt centraal te zetten en dit in de praktijk ook te laten zien. Doe je dat niet, dan raak je mensen nog verder kwijt."

Hij pleit ook voor het integreren van schade en versterking. Zie hier het halfjaarverslag:

<https://www.onafhankelijkeraadman.nl/wp-content/uploads/2019/11/Halfjaarrapportage-2019-Onafhankelijke-Raadman-Gaswinning.pdf>

Nationaal Programma Groningen

Vice-voorzitter Derwin Schorren sprak in bij de Commissie Financiën en Veiligheid van de gemeente Groningen over het NPG. Het Nationaal Programma Groningen is bedoeld om de

provincie weer perspectief geven, daarvoor is 1,15 miljard beschikbaar, maar terwijl er nog geen toekomstvisie is, hebben de overheden inmiddels meer dan 300 miljoen verdeeld.

"In de ogen van de GBB komt er pas weer perspectief wanneer de schades vlot en met coulance worden afgehandeld en de versterkingsoperatie echt, eerlijk en vlot verloopt. Maar bovenal; wanneer de gaswinning onder ons daadwerkelijk en geheel gestopt is, zodat de kans op bevingen en een zware beving steeds minder wordt", aldus Derwin.

Hij wijst op de ontbrekende visie, terwijl er wel al geld wordt uitgedeeld:

"Pas dan ontstaat er ruimte en perspectief om écht goed na te denken over een toekomstvisie voor Groningen, Stad en Ommelanden, als geheel. Want die visie mist nu jammerlijk."

Het is van belang dat het niet bij woorden blijft, maar dat burgers écht betrokken worden:

"En in die overkoepelende toekomstvisie voor de lange termijn voor Groningen moeten de huidige bewoners van deze Provincie, die hier wellicht nog vele generaties zullen voortbrengen, een grote en zwaarwegende stem hebben".

Voor de volledige tekst:

<https://www.groninger-bodem-beweging.nl/nieuws/betoog-gbb-bij-commissie-financien-en-veiligheid-gemeente-groningen-op-onderwerp-npg/>

Zet je telefoon uit, de wereld heeft je nodig

Uitgave van Loesje

In 2019 is de GBB bij Loesje op bezoek geweest. Dat heeft onder meer geleid tot een aantal aardige Loesjes over Groningen die in deze in november uitgekomen paperback zijn opgenomen. Verkrijgbaar bij de betere boekwinkel, kosten € 6,99.

TIP. Een tip voor wie regelmatig op internet struint. Typ drie termen in het zoekvak: loesje aardbevingen groningen, enter, en selecteer afbeeldingen.

Bericht aan de toekomst

Verhalen van Het Hogeland

In dit verzamelboek zijn ook vijf verhalen gemaakt vanuit de Groninger Bodem Beweging opgenomen. Aletta Becker maakte een audiocollage van de teksten en Jantine Koppert ontwierp en maakte een luistermeubel. Het boek is te leen en te koop tegen kostprijs (€ 20,00); meubel en collage zijn inmiddels op reis langs de bibliotheken van Noord-Groningen. Tot 15 januari in de bibliotheek van Winsum. Daarna volgen Uithuizen, Bedum en Leens. Zie:

<https://www.berichtaandetoekomst.nl/>

Moeze en de aardbeving

Moeze en de aardbeving is een boek voor kinderen van 4 tot en met 7 jaar over aardbevingen door gaswinning in Groningen. Het is getekend door Maartje Bröerken (19) en geschreven door Trees Nolden (62), beiden afkomstig uit Sappemeer. Uitgegeven door Profiel in Bedum, verkrijgbaar voor € 12,50 bij de betere boekwinkel.

De geschiedenis van de gevolgen van de bodemdaling van het Groningenveld

In het Historisch Jaarboek Groningen 2019 is een interessant artikel van Erwin H. Karel opgenomen over de politieke geschiedenis van de bodemdaling van het Groningenveld. Wetenschappers die ervoor waarschuwden, zoals Willem Meiborg, werden stevast zwartgemaakt en weggezet door de NAM. Al in 1967 had NAM echter intern berekeningen uitgevoerd die op een flinke bodemdaling wezen. Toen openlijke erkenning onvermijdelijk was geworden moest er vanaf 1972 eerst jarenlang verder onderzocht worden. Ook introduceerde NAM vroeg het concept van schotelvormige daling om te kunnen onderbouwen dat er geen schade aan bebouwing zou kunnen optreden. Onderhandelingen tussen NAM en overheid duurden en duurden. Pas nadat op 10 maart 1984 de Commissie Bodemdaling was geïnstalleerd hadden bijvoorbeeld de waterschappen eindelijk houvast om de extra kosten van gemalen en dijken verhaald te krijgen.

De eindconclusie van Erwin H. Karel over het jarenlange onderhandelingsproces is veelzeggend: "Het Rijk volgde een weinig consistente strategie en de NAM probeerde de onderhandelingen om allerlei redenen te rekken. Daarbij was één van de doelstellingen het zo veel mogelijk uitsluiten van claims van particulieren, een strategie die herkenbaar is bij de huidige schadeclaims over aardbevingen."

Het Historisch Jaarboek Groningen 2019 is een uitgave van de Stichting Stad & Lande. Het is voor € 16,50 verkrijgbaar bij (alweer) de betere boekwinkel.

GBB

GBB jubileumkrant uitgedeeld in Den Haag!

In een aantal wijken van Den Haag, Voorburg en Rijswijk is de jubileumkrant van de GBB huis aan huis verspreid.

En op woensdag 6 november om 13.00 uur ontving de minister van Economische Zaken en Klimaat, Eric Wiebes, de jubileumkrant van de Groninger Bodem Beweging (GBB) in eigen persoon overhandigd.

De GBB heeft bovendien ter ere van haar tienjarig bestaan de krant uitgedeeld in Den Haag aan onder andere de Eerste en Tweede Kamer, de ministerraad en de ambtenaren van de ministeries van EZK en BZK.

GBB 10 jaar

Ter gelegenheid van het 10-jarig bestaan heeft het Dagblad van het Noorden voorzitter Jelle van der Knoop en vice-voorzitter Dewin Schorren geïnterviewd. Dit interview verscheen in de krant van 9 november. Het artikel is hier *downloadable*: <https://www.groninger-bodem-beweging.nl/nieuws/na-tien-jaar-nog-even-strijdlustig/>

Mariakerk Oosterwijtwerd

In de Mariakerk van Oosterwijtwerd hield de GBB op 15 november een bijeenkomst over 10 jaar GBB en 10 jaar vrijwilligers. Tal van gerenommeerde leden uit de rijke geschiedenis van de GBB gaven acte de présence, zoals Corine Jansen, Lambert de Bont en Dick Kleijer. De muziek werd verzorgd met een inspirerend optreden van Mja Mera, zie <http://www.mjamera.nl/>. Voorzitter en mede-oprichter Jelle van der Knoop kreeg een echte "Pluis" uitgereikt (*zie cartoon bij voorwoord*).

GBB scheurkalender 19 x 13 cm (herhaling)

Groningen scheurt, elke dag. Het is een bewogen provincie. In de scheurkalender 2020 zijn gedichten opgenomen, Pluis illustraties, recepten zoals Groninger mosterdsoep met wikkels,

trilpudding en NAM advocaat, wistjedats en uitspraken zoals NAM smoezen en zelfbedachte gezegden. Een voorbeeld is hier in te zien:

<https://www.groninger-bodem-beweging.nl/nieuws/scheurkalender>

De scheurkalender is op twee manieren verkrijgbaar.

Voor alle bestelwijzen geldt: **OP = OP**. De oplage is beperkt, dus wees er snel bij!

Bestellen à 19,25 euro

De scheurkalender is te **bestellen door € 19,25 over te maken naar NL50 RABO 0153 1650 65 t.n.v. Groninger Bodem Beweging**. Vermeld in de omschrijving: naam, postcode en huisnummer. Als je meer exemplaren wenst, maak dan een veelvoud van € 19,25 over (bijvoorbeeld voor 3 stuks: € 57,75). Het bedrag is inclusief verzendkosten. Je ontvangt de scheurkalender na 25 november, maar voor Sinterklaas (mits de betaling is overgemaakt voor 30 november).

Ophalen à 15,00 euro

De scheurkalender is ook op de halen. Dat kan op het kantoor van de GBB (Stationslaan 8 te Loppersum), uitsluitend op **zaterdag 30 november 2019, van 9.00 tot 17.00 uur**. De kosten zijn dan € 15,00 per exemplaar. Er kan contant betaald worden of per pin.

Op de agenda

GBB fototentoonstelling Groningse Beelden Bewegen, Provinciehuis, tot 19 december

Het Groninger land is prachtig. Iets om bij stil te staan, maar ook iets om voor in beweging te komen. De GBB heet niet toevallig de Groninger Bodem **Beweging**. Voor de fotowedstrijd die de GBB ter gelegenheid van het 10-jarig bestaan had georganiseerd was het onderwerp dan ook beweging in de breedste zin van het woord.

108 deelnemers hebben gezamenlijk 233 foto's ingestuurd. Een deskundige jury heeft op 15 november de 10 winnaars bekend gemaakt. De tien winnaars mogen een workshop van fotodocent Sabina Theijs volgen. Gedeputeerde Tjeerd van Dekken opende de tentoonstelling in het Provinciehuis. De winnende foto's zijn te bewonderen tijdens werkuren, in het atrium van het Provinciehuis, tot en met 19 december.

Voor een verslag, en een afbeelding van de 10 winnende foto's, zie ook:

<https://www.groninger-bodem-beweging.nl/nieuws/tjeerd-van-dekken-opent-expositie-groningse-beelden-bewegen-in-provinciehuis/>

Contact GBB

Mailcontact heeft de voorkeur.

Het e-mailadres is: contact@groninger-bodem-beweging.nl

Leden kunnen ook telefonisch contact opnemen:

op maandag van 14:00 tot 16:00 uur, en

op dinsdag van 19.30 tot 21.30 uur

op telefoonnummer **06 2161 5080**.

Indien gewenst is het dan ook mogelijk om een afspraak te maken voor een uitgebreider gesprek op het kantoor van de Groninger Bodem Beweging.

Het kantoor- en postadres is Stationslaan 8, 9919 AB Loppersum.

NB De pers kan bellen naar **06 1726 8247**.

NB Voor individuele hulp en ondersteuning rond schade, versterking en regelingen is er Stut-en-Steun,

Spoorbaan 1, 9901 DD Appingedam, welkom@stutensteun.nl, 050 211 2044.

Copyright © Groninger Bodem Beweging, All rights reserved.

Geen nieuwsbrief meer ontvangen?

[uitschrijven](#)

Drop Content Blocks Here